

WEERSTANDEN TEGEN FLUORIDERING VAN
DRINKWATER

Wie de gang van zaken met betrekking tot het onderzoek naar de cariëspreventie met fluoriden in Nederland met belangstelling heeft gevolgd en zonder vooringenomenheid kennis heeft genomen van het duidelijke en uitnemend gedocumenteerde rapport van de Gezondheidsraad (1960) hieromtrent, zal er zich wellicht over hebben verbaasd dat desondanks in de vaderlandse lekenpers hier en daar nog zo krachtige stemmen tegen de fluoridering van drinkwater zijn opgegaan. Deze uitingen van weerstand zijn, gezien de ervaringen in andere landen, waar de fluoridering al eerder een feit werd, zeker niet onverwacht gekomen. Evenals elders zijn zij bijna zonder uitzondering afkomstig van leken op dit gebied, die er door de een of andere oorzaak blijkbaar niet toe kunnen komen, de nuchtere feiten op zich te laten inwerken en zich veeleer laten leiden door gevoelsargumenten, die zij met verve hanteren. Vooral uitdrukkingen als „vergiftiging” spreken bij het niet ter zake kundige publiek sterk aan en zijn in beginsel dan ook uitermate geschikt om in brede kring een stemming van verzet te wekken, ook al spreekt het rapport van de Gezondheidsraad in dit opzicht ook nog zo duidelijke taal.

Immers wanneer in Hoofdstuk III van dit rapport, handelend over de medische aspecten, de verschillende deskundigen na zorgvuldige bestudering van de overvloedige en betrouwbare gegevens tot de conclusie komen dat... „voor geen andere reeds ingevoerde maatregel van volksgezondheid op het moment van invoering zoveel gegevens over haar onschadelijkheid bestonden” (pag. 42), dan is er – zo zou men zeggen – voor niet-deskundigen toch weinig aanleiding meer om op grond van gevoelsoverwegingen de geest van verzet tegen „vergiftiging” vaardig te laten worden.

Niettemin geschiedt zulks en het gevaar is natuurlijk, dat andere leken, die aanvankelijk een welwillende of tenminste een afwachtcnde houding aannamen, hierin maar al te gemakkelijk worden meegesleept. Het hangt er maar van af welk geschut de opposanten in het veld brengen en in welke opmaak hun meningen openbaar worden. Wanneer bijvoorbeeld iemand ten aanzien van de fluoridering een uitdrukking als „politiestaatmethode” heeft gebezigd en wanneer deze uitdrukking op een zeer zichtbare plaats in de dagbladen wordt gemultipliceerd, dan is het heel gemakkelijk in te zien dat zulk een term – hoe verkeerd ook gebruikt, – op het publiek een veel grotere indruk zal maken dan welke voortreffelijke publikatie van de Gezondheidsraad ook, mede omdat deze laatste een veel geringer aantal personen bereikt.

Nu kan men de mening zijn toegedaan dat dit alles niet te zwaar moet worden

genomen. Toegegeven, de oppositie is niet zakelijk, de tegenstanders zullen in hun ondeskundigheid verkeerde, hier en daar misschien wel eens minder faire argumenten in het geding brengen, de strijd zal zich bovendien vaak meer in de politieke dan in de wetenschappelijke arena afspelen, maar och, dat luwt wel. Dat zijn zo de kinderziekten, en tegen de tijd dat de maatregel een feit is, heeft een ieder er zich wel bij neergelegd.

Die mening lijkt heel plausibel, maar het kon toch wel eens zijn dat zij van een voorbarig optimisme getuigt, althans wanneer de zaken zich zouden ontwikkelen als in de Verenigde Staten.

Men zal er zich wellicht over verwonderen dat in Amerika, van ouds het land der onbegrensde mogelijkheden en – naar men zou veronderstellen – ook het land waar nieuwe ontwikkelingen met meer geestdrift worden begroet dan elders in de wereld, het verzet tegen de fluoridering van drinkwater nog altijd niet is geluwd, integendeel. En dat in een periode, waarin al tientallen miljoenen mensen bezig zijn de vruchten van deze maatregel te plukken!

Het jongste septemhernummer van de J.A.D.A. bevat onder de titel: „Time to walk boldly” de tekst van een voordracht, die de historicus DONALD R. McNEIL in april 1961 te Chicago hield ter gelegenheid van de „Twelfth National Health Conference” van de American Dental Association. Hierin komt duidelijk tot uiting dat de strijd tegen de fluoridering steeds meer een politieke aangelegenheid is geworden.

„The benefits of fluoridation can be seen in the healthier teeth of those who have been reared in communities providing fluoridated water. These benefits, however, continue to be ignored by the opposition, whose forces have become unified, for the most part, beyond the reach of scientific argument and evidence. The problem now faced by many communities in their efforts to achieve fluoridation is essentially political. More biochemical experiments or more endorsements by scientific bodies will not help. Individual dentists, physicians and public health officials must end their apathy and must accept their professional responsibility to join the fight for fluoridation.”

Aldus heet het in de inleiding tot het artikel. Inderdaad zijn er ook in het voortstrevende Amerika nog altijd artsen en zelfs tandartsen die gekant zijn tegen fluoridering van drinkwater. De argumenten zijn nog onverminderd dezelfde: vooral de vermeende schadelijke invloeden van fluoriden op het menselijk lichaam doen opgeld. Natuurlijk krijgen in de strijd ook allerlei emotionele overwegingen, edele en minder edele, hun kans:

...„there are anti-Semitic propagandists, there are those who see a Communist plot in every fluoridated drop of water, and there are such as Christian Scientists, who sincerely argue against fluoridation on religious and constitutional grounds.”

Ook het gehalte van de strijdmiddelen is niet steeds boven iedere verdenking verheven, zoals o.a. blijkt uit de beschuldiging dat voorstanders van fluoridering niet zouden zijn teruggedeeind voor vervalsing van statistieken. McNEIL vermeldt verder dat de opposanten zich de laatste jaren meer hebben aaneengesloten om hun krachten te bundelen. En ook al vormen zij een minderheid, juist door hun opzichtige en weinig scrupuleuze strijdmethoden zijn deze krachten niet te onderschatten:

„As a historian-observer, standing just outside the pale of the scientific professions, I am aghast at the effectiveness of this vocal minority. It seems incongruous to me that a small, irresponsible, but well-organized group, comprised of a wide assortment of types, with conflicting motivations and several gradations of veracity, can bring three of the most influential and scientific bodies in the land to a stumbling halt”.

Kortom, de strijd die in de Verenigde Staten steeds een politiek karakter heeft gedragen, is in de loop der jaren zeer bedenkelijke aspecten gaan vertonen. Wat daartegen te doen?

Vóór alles dient volgens de schrijver een eind te komen aan de onverschilligheid die ten aanzien van dit vraagstuk in kringen van artsen en tandartsen nog te veel aan de dag wordt gelegd. Zij zijn het juist die zich omtrent het fluorprobleem zoveel kennis van zaken dienen te vergaren dat zij een positieve en enthousiaste bijdrage kunnen leveren tot de bestrijding van ongefundeerde en afbrekende kritiek. Alleen georganiseerde voorlichting en opvoeding van het publiek kan het juiste tegenwicht vormen.

Tot zover deze Amerikaanse hartekreet.

Nu is er gelukkig reden tot de veronderstelling dat in ons nuchtere vaderland de hartstochten niet zo hoog zullen oplaaien. Op een „heksenjacht” zal het zeker niet uitlopen. Maar toch krijgt men uit de tot dusver verschenen commentaren de indruk dat ook hier zakelijke voorlichting een onmisbare conditie is om de publieke opinie in redelijke banen te leiden, alsook dat een zekere stimulans voor de geestdrift van veel beroepsgenoten geen overbodige zaak is. Een fundamentele voorwaarde hiertoe is, dat de beoefenaren van belanghebbende beroepen, in de eerste plaats artsen en tandartsen, voldoende „au fait” zijn.

Aan activiteiten tot dat doel heeft het in Nederland de laatste jaren niet ontbroken. Niet alleen is het meergemelde rapport van de Gezondheidsraad: „Carriëpreventie met fluoriden” terstond aan alle artsen en tandartsen uitgereikt, maar ook tijdens het Tweede Congres van de Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde, gehouden in 1960, zijn de verschillende aspecten van het probleem, in het bijzonder ten gerieve van de beroepsgenoten, uitvoerig besproken.

Van belang zijn verder de Voorlichtingsdagen, die door een daartoe ingestelde commissie van het Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid regelmatig worden gehouden (zie pag. 834 deze aflevering).

Het is voorts verheugend te vernemen dat, dank zij ook de medewerking van de Gezondheidsorganisatie T.N.O., de Rijksuniversiteit te Utrecht en de Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde, binnenkort een Voorlichtingsboekje „Fluoridering Drinkwater” zal verschijnen, dat voor een veel groter publiek is bedoeld – en dat dus ook een veel grotere oplage zal hebben – dan het rapport van de Gezondheidsraad. Het werd geschreven door de Heer VISSER (Hoofd van de Afdeling Voorlichting van het Departement van Sociale Zaken en Volksgezondheid), in samenwerking met collega O. BACKER DIRKS.

Wij geloven dat een zodanige voorlichting van gezaghebbende zijde veel kan bijdragen tot het voorkomen van misverstanden en juichen dit initiatief dan ook van harte toe.

V.